

YIL: 2019

SAYI: 2

SUSEHRİ REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ YAYINIDIR.

- ▶ Oyun Deyip Geçme: Oyun ve Öğrenme
- ▶ Asperger Sendromu Nedir?
- ▶ Bir Kararlılık Öyküsü; Osman
ÇAKMAK
- ▶ Özel Yeteneklilerde Doğru Bilinen
Yanlışlar
- ▶ Yaşamın İçinden "Otizm"
- ▶ Değişimin "GÜNLÜK" Hali
- ▶ Neden Hep Bağımlılık

İçindekiler

- 4** 3 Aralık Dünya Engelliler Günü
- 6** Oyun Deyip Geçme; Oyun ve Öğrenme
- 9** Özel Yeteneklilerde Doğru Bilinen Yanlışlar
- 10** Değişimin Günlük Hali
- 11** Asperger Sendromu Nedir?
- 13** Bir Kararlılık Öyküsü; Osman ÇAKMAK
- 15** Parçalanmış Aile Kavramı ve Çocuklara Yaklaşımlar
- 18** Röportaj; Yaşamın İçinden "Otizm"
- 20** Neden Hep Bağımlılık
- 24** Kendini Bul

Kıymetli Okurlar...

Kurumumuz Süşehri Rehberlik ve Araştırma Merkezi olarak ilk e-dergimiz "SuRAM"ı ikinci sayısı ile sizlerle buluşuyoruz.

e-Dergimizin ikinci sayısında bizlere katkı sağlayan akademisyen ve öğretmenlerimize teşekkürlerimi sunuyorum.

Yazılarımız ve dergi içeriğimizle biz sizlere gönümüzü açtık sizler de fikirlerinizi bize açabilirsiniz. Okumanın tadına varmanız dileğiyle.

Saygılarımla...
Ramazan DEMİRSOY
Kurum Müdürü

3 ARALIK DÜNYA ENGELLİLER GÜNÜ

Uluslararası Engelliler Günü 1992 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 47/3 sayılı kararı ile ilan edildi. Toplum ve toplumun her alanında engelli bireylerin haklarını ve refahını teşvik etmeyi ve engelli bireylerin durumuna dair politik, sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamın her alanında farkındalığı arttırmayı amaçlamaktadır.

Birçok engelli birey ve aileleri haklarının neler olduğunu, kendilerini nasıl savunacaklarını, hangi durumlarda nereye başvuracaklarını bilmemektedirler. Bütün bunlar bir arada düşünüldüğünde 3 Aralık dünya engelliler günü bireyler için çok önemli bir adım olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu önemli gün, engelli insanları anlayabilmek açısından oldukça büyük öneme sahip. Çünkü gündelik hayatta karşılaştıkları sorunlar sadece engellilerin değil, hepimizin sorunudur. Bugün gerek sosyal yaşamda gerekse iş yaşamında kendilerine çok zor yer bulan ve yaşamın birçok alanında çeşitli "engeller" ile karşılaşan engelli insanların farkına varmak ve onlarla birlikte yaşadığımızı unutmadan hareket etmek gerekiyor. Bu nedenle, fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan tam iyi olma hali olarak tanımlanan sağlığın korunması ve geliştirilmesi için engelli bireylerin hayatını kolaylaştıracak çalışmalar için çaba sarf edilmelidir. Türkiye'de nüfusun % 12.29'u yani 8,5 milyon kişi engellidir. Erkeklerde bu oran % 11.10, kadınlarda ise 13.45' dir. Oranlara bakıldığında nüfusumuzun hiç de azımsanmayacak bir bölümünü engelli bireylerimiz oluşturmaktadır. Toplumumuzun % 12.29 'unu engelli bireylerin oluşturduğu düşünülürse her birimize ayrı görevler düşmektedir. Her birey her aile toplumun birer aynasıdır sözünden yola çıkarak hepimize düşen görevler ve sorumluluklar olduğunu unutmamamız lazım. Bu görevlerden ilki ve en önemli olanı birey olarak tutumlarımızı gözden geçirmek ve engellilere yönelik olumsuz tutumlarımızı değiştirmek için çaba sarf etmektir. Bir esnafın işçi alımı yaparken engelli bireyleri bu benim işime yaramaz, bana ayak bağı olur, müşterilerden şikâyet alırım düşüncesiyle işe almaması; öğretmenin engelli öğrencisini en arka sırada sessizce otursun, sınıfta sorun çıkarmasın sınavda geçer not vereyim sınıfını

geçsin ne müdür bana söylesin nede ailesi bana bir şey desin düşüncesi; normal sınıflarda eğitim gören kaynaştırma öğrencilerine bu engelli çocuğun benim çocuğumun sınıfında ne işi var başka okul mu yok, bu çocuk okusa ne olur düşüncesi; hastanelerde engelli bireylere pozitif ayrımcılık verilmesine rağmen ben daha önce geldim ben bekliyorsam o da bekleyecek düşüncesi; engelli bireyler ait özel park yerleri olmasına rağmen hiç park yeri kalmamış gibi engelli bireylerin park yerini işgal etmek ya da görme engelli bireylerin bastonla bir yerden bir yere ulaşımını kolaylaştırmak için yapılan sarı çizgilerin olduğu yerlere çöp tenekesi koymak gibi bütün bu bahsedilen hususlar engelli bireyler için olumsuz tutumlardır. Bunları değiştirmek aslında çokta zor değil yapmamız gereken sadece biraz empati... Engelli bireylerin çalıştığı yerde işveren daha hassas olursa bu işi yapamaz bana ayak bağı olur yerine yapabileceği bir işi ona verirse engelli bireylerin istihdamına bir katkıda bulunacaktır. Öğretmen derste engelli öğrenciyi arka sırada oturtmak yerine öğrencilerine engelli öğrenci hakkında kısa bir bilgilendirme yaparak öğrencilerin kaynaşmasını hızlandırabilir. Sınıf içerisinde yapabileceği görevler vererek sınıfa uyumunu artırmış olur. Öğrencinin sosyal aktivitelere katılımını sağlayarak cesaretlenmesini sağlar. Çocuğun ailesiyle iletişim içinde olarak gelişmelerde ailesini haberdar ederse böylece hem aileyi bilgilendirmiş olur hem de öğrencinin düzenli bir takibini yapmış olur. Aileler çocukların sınıfına engelli bir öğrenci geldiğinde onu sınıfta istememek yerine empati kurmalı kendi çocuklarının da engelli olabileceği başka insanların da kendi çocuklarına bu şekilde davrandığında neler olabileceğini düşünmelidirler.

Engelli bireyler özürlü, kör, topal, sağır, dilsiz, aptal gibi alay edici sözler kullanmamamız onları incitmemiz gerektiğini aileler çocuklarına küçük yaştan itibaren aşılmalıdır. Hastanelere engelli bir insan geldiğinde pozitif ayrımcılık hakları olduğunu unutmamalı bilakis yardıma ihtiyaçları olduğunda hemen yardıma hazır olmalıdırlar. Engelli bireylerin hastanede beklerken çok zorlanabileceği hastane ortamından olumsuz etkilenebileceğini unutmamalıdırlar. Araçlarımızı park ederken engelli park yerlerini kullandığımızda engellilerin araçlarını koyacak yer bulamayacaklarını bu nedenle biraz uzağa da park etsek bu yerleri boş bırakmamız gerektiğinin farkında olmalıyız. Görme engelli bireylerin sarı çizgilerin olduğu yerlere herhangi bir şey koymadığımızda bir yerden bir yere gittiklerinde sıkıntı yaşamadan ulaşımını sağladıklarını görebiliriz. Sarı çizgilerin olmadığı yerlerde onlardan izin isteyerek onlara yardımcı olduğumuzda sorunlarını çözmüş oluruz. Her yıl ülkemizde 3 Aralık tarihinde farkındalığı artırmak ve engelli bireylerin yanında olduğumuzu hissettirmek için çeşitli etkinlikler ve programlar düzenlenmektedir. Bu programlar daha da çeşitlendirilip sadece belirli günlerle sınırlı kalmayıp yıl içerisinde farklı etkinliklerle ve farkındalık çalışmalarıyla sürdürülmelidir. Engelli vatandaşlarımız için, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de kamu otoritelerince alınacak önlemlerin, tedbirlerin ve yapılacak organizasyonların, sivil toplum örgütlerini de içine alacak biçimde daha da yaygınlaştırılmasını ve somut adımların atılması gerekmektedir.

Osman ŞEREMET
Özel Eğitim Öğretmeni

KAYNAKÇA

<https://www.ilimvemedeniyyet.com/3-aralik-dunya-engelliler-gunu-nedir-nereden-geliyor-ne-zaman-ilan-edildi.html>

<http://www.un.org.tr/humanrights/tr/bm-gunleri/56-3-aralik-dunya-engelliler-gunu>

<http://www.idemahaber.com/3-aralik-dunya-engelliler-gunu-2/>

Elimi tutarsan
Başarabilirim.

Oyun Deyip Geçme; Oyun ve Öğrenme

İzlediğim bir basketbol antrenmanı sırasında beden eğitimi öğretmeni yaklaşık bir kaç haftadır çocuklara aynı şeyi çalıştırıyordu. Basketbol topunu alan çocuk topu sürükleyerek belli bir noktaya gelecek, belirlenen noktada duracak ve esneyerek topu potaya atacaktı. Ancak çocukların hiçbiri ne topu sürebiliyor ne de esneyebiliyordu. Belli bir noktaya gelen çocuk esneme hareketi yerine robotumsu hareketlerle esnemeye benzer hareketler yapıyordu. Tamamen yapay bir esneme hareketi. Çocukların esneme hareketini yapamayışlarını şaşkınlıkla izlerken beden eğitimi öğretmeni velileri sahaya davet etti. Aynı hareketi onların yapmasını istedi ve hemen hemen tüm veliler bu hareketleri rahatlıkla yaptı. Ve ardından öğretmen velilere dönerek şu soruyu sordu: " Sizin hiçbir eğitim almadan yapabildiğiniz bu hareketleri çocuklarınızın eğitim almasına rağmen yapamıyor ne yaptınız bu çocuklara ?"

Sahi ne yaptık bu çocuklara neyi eksik bıraktık da basit bir esneme hareketini yapamaz hale geldiler? Sorunun cevabı basit aslında oyundan mahrum bıraktık çocukları. En temel ihtiyaçlarını aldık ellerinden. Sonra sadece oyun oynayarak sahip olabilecekleri becerilere nasıl olur da sahip olamazlar diye şaşırıp kaldık. Güvensiz hale getirdiğimiz sokaklar yüzünden beton duvarlar arasına hapsettik çocukları, her kıpırdanmalarında hareketlerinde alt komşuya üst komşuya ses gider korkusuyla oturmalarını istedik. Sabitlensinler diye televizyonu, tableti, bilgisayar açtık, yemeğini kolayca yesin bize zorluk çıkarmasın diye telefonu verdik ellerine. Yediğinin ne olduğunu, tadını bile bilmeden yedikleri yemekler için sevindik. Oysa bizler akşam ezanına kadar sokakta oyun oynar birçok yeni şey öğrenir, eğlenceli vakit geçirir, tüm enerjimizi sokakta bırakır ve acıktıkça evden aldığımız salçalı ekmeği, domates ekmeği yer ama yediğimizin ne olduğunu bilir tadına ise doyamazdık. Hala 80'lerde 90'larda çocuk olmak yazılarını özlemle okuyoruz. Neydi peki o zamanları farklı kılan? O zamanları kıymetli kılan özlemle hatırlamamızı sağlayan şey oyundu. Oyun sırasında arkadaşlarla geçirilen tadına doyum olmaz o anlardı. Oyunla doğal yollardan kazandığımız becerilerdi. Aynı becerileri çocuklarımıza oyun oynamalarını sağlayarak kazandırabiliriz. Şimdi oyunun çocuklarımızın çeşitli gelişim alanlarına yaptığı katkılara kabaca bakalım.

OYUNUN GELİŞİM ALANLARINA KATKISI

OYUNUN DUYGUSAL VE SOSYAL GELİŞİMİNE ETKİSİ

Çocuklar belli bir zamana kadar ailelerinden ve yakın çevrelerinden çeşitli konularla ilgili tutum ve bilgi sahibi olurlar. Oyun içerisinde bunları geliştirme veya değiştirme fırsatı bulurlar. Oyun oynarken cinsel kimliklerine uygun rolleri benimserler. Sosyal ortamlarda kullanmaları gereken dil yapıları hakkında (teşekkür etme, özür dileme, geçmiş olsun vb.) fikir sahibi olurlar. Sıra bekleme, farklı tercihlere saygı duyma, duygularını tanıma ve bunları uygun yerde gösterebilme, kendini tanıma ve psikolojik olarak rahatlama oyunun sosyal ve duygusal yönden sağladığı yararlarıdır.

FİZİKSEL VE PSİKOMOTOR BECERİLERİN GELİŞİMİNE ETKİSİ

Düzenli olarak her gün oyun oynayan çocuğun el-ayak ve göz koordinasyonu, denge becerileri, büyük ve küçük kas gelişimi, tepki hızını ayarlama gibi gelişim alanlarında destekleyici bir faktördür. Ayrıca oyun oynama, özellikle koşma, atlama, tırmanma, sürünme gibi fizik gücü gerektiren oyunlar, çocuğun vücut sistemlerinin düzenli çalışmasını sağlar. Vücuttaki fazla yağların yakılması, kasların güçlenmesi, iç salgı bezlerinin daha düzenli çalışması gibi özellikle büyümeye ilişkin işlevlerin yerine getirilmesi, vücudun hareketini gerektiren bu oyunlarla sağlanır.(1)

BİLİŞSEL BECERİLERİN GELİŞİMİNE ETKİSİ

Oyun sayesinde çocuk birçok kavramı kullanma zorunluluğu hisseder. Oyuna uyum sağlaması gereken çocuk birçok kavramı öğrenir. Bunlar sayılar, renk, şekil, zaman vb. kavramlardır. Oyun oynarken çocuk problem çözme gibi üst düzey becerilerini harekete geçirir. Bu süreçte analiz ve sentez yapma gibi üst düzey becerileri kullanması gerekir. Aynı zamanda oyun çocukların yaratıcı becerilerini de geliştirmeye yardımcı olur. Oyun oynamak isteyen çocuk çevresinde atık malzemelerden veya nesnelere oyuncak tasarlamak veya nesneyi hayali olarak oyuncak olarak kullanmak zorundadır. Bu şekilde yaratıcı düşünmeyi de öğrenirler.

DİL BECERİLERİNİN GELİŞİMİNE ETKİSİ

Çocukların temel ihtiyaçlarından birisi oyundur. Oyun sırasında çocuğun hem karşısındakini anlaması (alıcı dil) hem de kendisini ifade edebilmesi (ifade edici dil) kendisinden beklenen becerilerdir. Oyun sırasında bolca kullanılan tekerlemeler, şarkılar sürekli tekrarlandığı için çocuğun sözcük dağarcığına katkı sağlamaktadır. Çocukların taklit yoluyla öğrenmeleri de göz önüne alındığında çevresindeki arkadaşlarından oyun sırasında bolca yeni kelime öğrenir ve kelime dağarcıklarını zenginleştirirler.

Aynı zamanda bazı cümle kalıplarını (geçmiş olsun, iyi geceler, güneydin vb.) nerede kullanmaları gerektiği konusunda fikir sahibi olurlar. Geleneksel çocuk oyunlarına baktığımız zaman oyunların hemen hemen tamamının, en az bir gelişim alanını desteklediğini görebiliriz. Örnek olarak **Körebe** oyununa bakacak olursak; gözleri kapalı olan çocuk sadece dinleyerek ve dokunarak arkadaşlarını tanımaya çalışıyor. Bu şekilde dikkatli bir şekilde görme duyusu dışındaki diğer duyu organlarını aktif olarak kullanmayı öğreniyor. Ayrıca gözleri tamamen kapalı olarak bir şeyleri başarmaya çalışırken görme engelli bireylerin yaşantıları hakkında bilgi sahibi olarak empati becerisini kazanıyor; gözleri kapalı hareket etmeye çalışırken çevredeki tehlikelere karşı da kendisini korumak için oldukça dikkatli olması gerekiyor. **Arapsaçı** oyununda ise çocuklar hep beraber bir problem yaratıyorlar ve bu problemi hep beraber çözüyorlar. Gerçek hayatta da problemler tek bir kişiye veya nedene bağlı olarak oluşmaz, problem olan konuların birçok farklı sebebi vardır. Ayrıca bu oyun sırasında sıra alma ve örüntüyü devam ettirme becerisini ve problemi çözerken üst düzey bilişsel becerilerini de geliştirmiş oluyorlar. Aynı zamanda çocuklarımızın sabırla bekleme, sıra alma gibi diğer kişilere saygı duyması gereken toplumsal yaşam becerileri de gelişiyor. **Deve-Cüce** oyununu ele alacak olursak Bu oyun sırasında çocuk öncelikle bir gruba dâhil olması gerektiğini ve grupla beraber zaman zaman ortak zaman zaman ise bireysel hareket etmesi gerektiğini kavrar. Bunun dışında çocuğun oyunu kazanmak için olabildiğince dikkatli bir şekilde ebeyi dinlemesi ve hızlı bir şekilde dinlediğine uygun hareket etmesi ve dinlediği şeyle ilgili neden-sonuç ilişkisi kurması beklenir. Aynı zamanda yine kaba motor becerilerin(ayağa kalkma, oturma) gelişimine katkı sağlar. Bu gibi oyunlar sayesinde çocuklar dikkatini yoğunlaştırmayı ve dinleme becerisi kazanmayı öğrenirler.

İsim - Bitki- Şehir Oyunu oynayan çocuklar zamana karşı yarışmayı ve kısa bir zaman dilimi sırasında yaratıcı fikirler üretmeyi öğrenir. Çünkü arkadaşı ile benzer bir fikir üretirse daha düşük puan alacaktır. Bu oyun çocuğu yeni kelimeler öğrenmeye teşvik eder. Duyduğu kelimeleri oyunda kullanabileceğini keşfeden çocuk kelimeyi oyunda kullanmak için sabırsızlanır ve yeni kelime öğrenmek onun için eğlenceli hale gelir. Aynı zamanda birbirlerinden de yeni kelimeler, yeni bitki ve hayvan isimleri öğrenir ve coğrafi bilgilerini geliştirirler. Bu oyunla birlikte çocuklar grup içerisinde bireysel bir şekilde hareket etmenin, rekabetin ve başarıya ulaşmanın hazzını yaşarlar. Çocuklarımızın her gün düzenli egzersiz yapmasını ve kaba motor becerilerinin, denge becerilerinin, sosyal ilişkilerinin gelişmesini istiyorsak her gün çocuklarımızın **İp atlama** oyunu oynamasını sağlayabiliriz. Jestleri, mimikleri daha iyi yorumlamasını, kelime dağarcığını geliştirmesini aynı zamanda genel kültür düzeyini de artırmasına ihtiyaç duyduğumuz bir çocuğumuz varsa **sessiz film** oyunu tam da onlar için çok uygun bir oyun. Sessiz film oyunu sadece bu anlamda değil belirtilen şu alanlarda da çocuğumuzun gelişimini destekleyecektir. Başarısız olan çocuk bir sonraki oyun için nerede hata yaptığını bulmak zorundadır. Kelimenin anlamını mı bilmiyor, zamanı mı verimli kullanamadı? Bunları tespit ederek kendini değerlendirme imkânı bulur. Yukarı da belirtilen oyunların dışında daha birçok oyun örnek olarak incelenebilir.

Her gün ip atlama oyunu oynamayan çocuğun kaba motor becerilerinin, **misket** oynamayan çocuğun el göz koordinasyonunun gelişmemesini, sessiz film oynamayan çocuğun jest ve mimikleri yorumlamakta güçlük çekmesini, her oyun sırasında defalarca aynı tekerlemeleri söylemeyen çocuğun dil ve konuşma becerilerinde gecikmeler yaşamasını, **yakan top** oynamayan çocuğun hızlı hareket edememesini, deve cüce oyunu oynamamış bir çocuğun dikkatle dinleme becerisinden yoksun oluşunu, isim bitki şehir oyunu oynamamış çocuğun kelime dağarcığının; coğrafi bilgisinin yetersiz oluşunu, arapsacı oynamamış çocuğun problem çözme becerilerinden yoksun oluşunu, sadece taşlarla **beştaş** oynamamış çocuğun yaratıcı zekâsının gelişmemiş olmasına şaşkınlıkla bakmamalıyız. Bir gün "son" olduğunu bilmeden oynadık "son oyunumuzu" doyasıya. Ama hala hepimizin içinde tatlı bir özlem duygusu var çocukluğumuza, oynamaya doyamadığımız oyunlarımıza, arkadaşlarımıza, aileden saydığımız komşularımıza, hep bir ağızdan söylediğimiz şarkılara... Bu güzelim duygulardan ve doğal yollardan öğrenecekleri birçok beceriden mahrum bırakmayalım çocuklarımızı. Anlattığımız anılarda kalmasın oyunlarımız, ya da ders kitaplarında tanımı verilmiş bir oyunun adını bulmayla sınırlı kalmasın. Gelin yeniden; piknikte, sokakta, teneffüslerde, evlerde, okul bahçelerinde çocukken oynadığımız oyunların yeniden oynanmasını sağlayalım.

Oya Nur ÇETİN   Rabia YAŞAR
Özel Eğitim Öğretmeni

Kaynakça:

1)Özer Arzu ve Diğerleri, Oyunun Çocuk Gelişimi Üzerine Etkileri, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları; 2006

Sözün Özü

Oyun hayata hazırlıktır.

Groos

Özel Yeteneklilerde Doğru Bilinen Yanlışlar

- ✘ Her ortamda kendilerini geliştirebilirler. Yardıma ihtiyaç duymazlar, kendi işlerini kendileri yaparlar.
- ⊕ Gelişimlerini destekleyecek uygun bir ortama, iyi bir eğitmen ve rehber ihtiyacı duyarlar.
- ✘ Genel örgün eğitim yeterlidir. Bu çocuklara özel eğitim verirsek "seçkinler" sınıfı yaratırız. Bu da topluma üstesinden gelemeyeceği sorunlar oluşturur.
- ⊕ Örgün eğitim dışında özel eğitime ihtiyaç duyarlar. Çünkü mevcut uygulama ve müfredatlar onların gereksinimlerini karşılamayabilir. Özel yetenekli çocuklar geleceğin sanatçıları, liderleri ve bilim insanları olmaya adaydırlar. Bu nedenle eğitimleri son derece önemlidir.
- ✘ Okul desteği yeterlidir.
- ⊕ Okulun yanında ailenin de çocuğun kişisel, sosyal ve yetenek gelişimine destek vermesi gerekir.
- ✘ Zekâ yalnızca kalıtımla geçer.
- ⊕ Zekânın oluşumunda yalnızca kalıtımın değil, çevresel faktörlerin de etkisi vardır.
- ✘ Davranışsal ve ruhsal bozukluklara sahiptirler.
- ⊕ Davranışsal ya da ruhsal bozukluklar insani bir durumdur. Özel yetenekli çocuklarda da benzer problemler görülebilir. Ancak bu onların özel yetenekli olmasıyla ilgili değildir.
- ✘ Yüksek zekâ düzeyi başarılı bir geleceğin göstergesidir.
- ⊕ Zekâ ile başarı arasında doğrudan ilişki yoktur, çocuk ilgi ve yetenekleri doğrultusunda çabalarsa başarılı bir gelecek yakalayabilir. Okulda elde ettiği kolay başarı, çocukta etkili çalışma alışkanlıklarının gelişmesini engelleyebilir.

Özel yetenekliler aşırı hareketlidir.

- ✘ Her özel yetenekli çocuk aşırı hareketli olmadığı gibi her hareketli çocuk da özel yetenekli değildir. Özel yetenekli çocuklarda var olan yüksek fiziksel ve zihinsel enerji hiperaktivite ile karıştırılmamalıdır.

- ✘ Tek başına oynamaktan ya da çalışmaktan hoşlanırlar ve sınıflarında "inek" olarak adlandırılan çocuklardır.
  - ⊕ Özel yetenekli çocuklar ilgi ve ihtiyaçları yeterince karşılanmadığında, akranları tarafından anlaşılmadıklarından tek başına oynamayı ya da kendilerini derse vermeyi tercih edebilirler.
  - ✘ Başkalarını aşağılamaktan hoşlanırlar, uyumsuz ve bencilidirler.
  - ⊕ Diğer çocuklardan fazla bilgiye sahip olma, çok soru sorma, bildiklerini sözle anlatma isteği, bazen öğretmen ve arkadaşlarıyla olan ilişkilerini olumsuz yönde etkileyebilir. Özel yetenekli çocuklar genelde konuşmayı sevdikleri için ders dışında grup tartışmalarında zorlanabilir, ders sırasında da öğretmenin sınıf yönetimini zorlaştırabilir.
  - ✘ Okul başarıları yüksektir ve okulu severler. Düşük not alan öğrenciler özel yetenekli olamaz.
  - ⊕ Çoğunlukla yüksek başarı göstermelerine rağmen okulda yapılan çalışmalar ve verilen ödevler seviyelerine uygun olmazsa, okul onlar için sıkıcı hâle gelebilir. Bunun sonucunda düşük başarı gösterebilir, davranış problemleri sergileyebilir veya okulu bırakmak isteyebilirler. Olumsuz arkadaş çevresi, rekabetçi okul ortamı, sınıfa ayak uydurma çabası, arkadaşlarından farklı görünmeme isteği, derste sıkılma, yanlış çalışma alışkanlıkları gibi nedenler ilgilerinin kaybolmasına ve düşük akademik başarı göstermelerine neden olabilir.
  - ✘ Üstün veya özel yetenekliler sıksa, kısa boylu, iri kafalı, çelimsiz ve gözliktü olurlar.
  - ⊕ Aksine fiziksel görünüm açısından daha güzeldirler. Bebeklik döneminde daha fazla kilo ağırlığı ile doğarlar. Yaşıtlarından daha uzun olurlar. Daha güçlü bir bağışıklık sistemleri vardır. Duyu organlarında bozukluğa ise nadiren rastlanır.
- Kaynakça:
Özel Yetenekli Çocuğum Var, Nisan 2018, Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayını. PDF Kitap. ISBN: 978-975-11-4505-5
MEB, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Özel Yetenekli Çocuklara Yönelik Farkındalık Geliştirme Kursu Ders Notları

Değişimin "Günlük" Hali

Hiç günlük yazdık mı? Ya sonradan o eski günlüğümüzü elimize alıp yıllar sonra tekrar okuduk mu? İçinde neler barındırdığını, ne kadar çok sır sakladığını fark ettik mi? "Geçmişte neler de düşünmüşüm?" diye yüzleştik mi geçmişimizle? Bazen üzüldüğümüz bazen hatırlamak bile istemediğimiz şeyleri yüzümüze hiç çarptı mı, yıllar sonra kapağını açtığımız eski zaman günlüğümüz? Bunları yaşamırsak eğer hayatımız çok güzel bir artı katmış bize. Kendimizin farkında olduğumuz, düşüncelerimize önem verdiğimiz, çevremizdeki insanları anlamaya çalıştığımız, anlayamadığımızda kendimizi sorguladığımız empati dolu güzel yıllar geçirmişiz demek ki. Şimdilerde ise kendimizle yüzleşmek istediğimizde, çoğunlukla Twitterdaki twitlerimize, bazen instagram sayfalarımızdaki gülüşlerimize, bazen facebooktaki durumlarımıza dönüp bakar olduk. Peki gerçek gülüşlerimiz, gerçek düşüncelerimiz miydi bunlar?

Ne kadar sorguluyoruz kendimizi? İdeal dost, eş, akraba olarak mı görünmeye çalışıyoruz fotoğraflarımızda, ideal insan edasıyla mı atıyoruz twitlerimizi ya da gerçekten o kadar mutlu ve ideal insan mıyız? Pek sanmıyorum. Tinderda beğendiğimiz insanları sağa kaydırıp beğenmediklerimizi sola kaydırmak kadar kolay değil aslında hayatımızda her şey ya da Azar programında aradığım nitelikte insanlarla görüntülü sohbet ederek sevgili bulmak gibi de değil. bunu fark edemeyen, yaşadığı hayatı sorgulayamayan, başkalarının yaşadığı hayatı anlayamayan insanlar haline gelmeye başladık hep birlikte. Kendimize gelmeliyiz; gelecek nesilleri elimizden geldiği kadar bu sahte gülüş ve duruşların kölesi haline gelmekten korumalı; kendilerini sorgulayabilen, yaptığı yanlışlardan pişmanlık duyabilen, yüreği güzel insanlar yetiştirmeliyiz. Onlara değer verip, onlar için vakit ayırmalı; bazen elektriklerin kesildiği, telefon ve bilgisayar şarjlarının tükendiği zamanlardaki gibi sohbetler edebilmeli ve onlar için mum olmalıyız. Onlara günlükler yazdırmaya teşvik ederek kendilerini tanımalarını, hüzneleri mutluluklarını fark etmelerini sağlama fırsatı vermeliyiz.

Yıllar sonra yazdıklarını okurken alınan keyiften, duyulan pişmanlıktan, "Ben ne kadar da büyümüşüm?" cümlesini söyletmekten mahrum etmemeliyiz. Gelecek neslin özlediği bir geçmiş zaman olabilmeliyiz. Nasıl mı? Aynı tasta çorba içerek, hiç haberi yokken komşumuzun kapısını çalarak, küçükken akşam ezanı okunana kadar sokakta geçirdiğimiz vakitlerdeki oyunlarımızı çocuklarımıza öğreterek, bildiğimiz tekerlemeleri gelecek nesillere aktararak, ve o güzel günlerden geriye kalan daha bir çok şeyi hayatımıza tekrar dahil ederek...

ASPERGER SENDROMU

İlk kez 1943 yılında çocuk psikiyatrisi Leo KANNER tarafından tanımlanan otizm kendi içinde birçok farklı türe sahip gelişimsel bir bozukluktur. Her otizmlî çocuk birbirinden farklı özelliklere sahiptir; ancak genel özellikleri itibarı ile birkaç farklı başlık altında incelemek mümkündür. Bu alt başlıklar DSM-IV ve DSM-V tanı kriterleri kitabında şu şekilde belirtilmektedir.

DSM-IV

- Otizm Spektrum Bozukluğu
  - A tipik Otizm
  - Otizm
- Asperger Sendromu
- Rett Sendromu
- Çocukluk Dezintegratif Bozukluğu

DSM-V

- Otizm Spektrum Bozukluğu

Yazımıza konu olacak olan Otizm Spektrum Bozukluğu başlığı altında incelenen tür ise Asperger Sendromudur. (DSM-IV tanı kriterlerine göre)

Asperger Bozukluğu dil ve bilişsel gelişimde klinik olarak önemli bir gecikme olmaksızın, karşılıklı sosyal etkileşimde niteliksel bozulma, davranış, ilgi ve etkinliklerde kısıtlılık ve yineleyici örüntülerle karakterize bir yaygın gelişimsel bozukluktur. Yaşamın ilk yıllarında, özellikle ilk 4 yaşta önemli bir belirti görülmeyebilir. (1*)

Asperger Bozukluğunun görülme sıklığı: Asperger Bozukluğunun prevalansı kesin olarak bilinmemekle birlikte 10.000 çocuktan 1-2'sinde görüldüğü tahmin edilmektedir. Erkeklerde 9 kat daha fazla görüldüğü ileri sürülmüştür.(2**)

ASPERGER SENDROMUNUN NEDENLERİ

Asperger Sendromunun nedeni henüz tam olarak bilinmemekle beraber; yapılan çalışmalar sonucunda birçok farklı sebep belirtilmektedir. Aile ve ikizlerle yapılan çalışmalar sonucunda Asperger Sendromunun genetik geçişli olduğu düşünülmektedir. Buna ek olarak beyin zedelenmeleri, zor doğumlar, düşük doğum ağırlığı, prematür veya postmatür doğum, annenin yaşının ileri bir yaşta olması vb. nedenlerin de Asperger Sendromu nedenlerinden olduğu düşünülmektedir

ASPERGER SENDROMUNDA BELİRGİN OLARAK SORUN YAŞANAN ALANLAR

Dil Gelişimi Alanında Sınırlılıklar: Asperger Sendromu yaşayan bireylerin ifade edici dillerinde ciddi anlamda sıkıntı yaşanmamaktadır. Ancak alıcı dil becerilerinde yetersizlikler olduğu görülmektedir. Tonlama da, vurgu da, zamirlerin kullanımında ve diyalogu devam ettirmede sıkıntılar yaşadıkları bilinmektedir. Asperger Sendromu olan bireylerin sınırlı ve sadece kendi ilgi duydukları alanda uzun uzun konuştukları ve diyaloga girdikleri kişilerin bu durumdan rahatsız olduğunu fark etmeden diyalogu devam ettirme çabaları olduğu bilinmektedir; ayrıca Asperger Sendromu olan kişiler içsel düşüncelere eşlik eden sesleri bastırmada güçlük çekebilirler. Van Krevelen (1971) , otizmi olan çocuklarda "dilin iletişim fonksiyonunu kazanmadığını" , Asperger Sendromu olan çocuklarda ise dilin 'tek yönlü trafiğe benzediğini' bildirmektedir.(3***)

Sosyal Becerilerde Sınırlılıklar: Asperger Sendromu olan bireylerin hemen hemen en çok zorluk yaşadıkları gelişim alanı sosyal becerilerdir. Arkadaşlık kurmak ve devam ettirmek isterler, bu konuda bu bireyler tamamen kapalı değildirler. Ancak bu arkadaşlık ilişkilerini doğal olarak kurup devam ettirmezler. Genel olarak davranışları akranlarına göre garip karşılanır.

Sosyal ilişkilerde yaşadıkları birtakım farklı problemlerde vardır. Jest ve mimiklerden anlam çıkaramama, toplumca kabul görmüş gelenek ve göreneklere anlam verememe gibi sıkıntılar yaşarlar.

Ayrıca uygun olmayan göz kontağı kurdukları; bakışlarının boş veya sert olduğu tespit edilmiştir. Asperger Sendromu olan bireylerin, kişilerle aralarında bulundurmaları gereken fiziksel mesafeyi ayarlamakta zorluk yaşadıkları da bilinmektedir.

İlgi Alanlarında Sınırlılıklar: Asperger sendromu olan bireyler sınırlı alanlarda ilgi sahibidirler. Çocukluk çağında ilgi gösterdikleri şeyler akranlarının ilgi gösterdiği şeylerle benzerlik gösterebildiği için bireylerin sınırlı ilgi alanı olduğu konusunda aileler durumu fark edemeyebilir veya normal olarak görebilirler. Ancak ilerleyen yaşlarda sürekli aynı konularla (trenler, uçaklar, otobüs sefer saatleri, sporcuların kişisel hayatları, yıldızlar, meteoroloji, bayraklar vb...) ilgilenmeleri ve bu konu hakkında paylaşımda bulunma ihtiyaçları olması nedeniyle iletişim kurmaya çalıştıkları insanlara hemen ilgi alanlarını aktarmaya çalışırlar. Karşılarında bulunan kişinin bu kadar dar bir ilgi alanı ile ilgili bilgilere ilgi duymaması nedeniyle sosyalleşmede sıkıntı yaşamaya başlarlar.

Psikomotor Becerilerde Sınırlılıklar: Asperger, tanımladığı bütün olguların belirgin derecede hantal olduğunu ve bu bozukluğun birincil özelliklerinden birisinin de bu motor güçlükler olabileceğini belirtmiştir. Kanner ise, erken bebeklik otizminin çekirdek belirtileri arasında motor beceri azlığından söz etmemiştir (Gökler 1998). Asperger sendromunda, gecikmiş motor yetiler ve motor beceriksizlik tanı için gerekli olmayan, ancak bu bozuklukla birlikte olabilen özelliklerdir. Asperger Sendromu olan çocuklarda bisiklete binme, topu yakalama, kavanozları açma, maymun barlarına tırmanma gibi motor becerilerin geç kazanıldığı öyküden anlaşılabilir. Sıklıkla gözle görülür sakarlıkları, esnek olmayan yürüme şekilleri, garip duruşları, zayıf el becerileri ve önemli derecede görsele-motor koordinasyon bozuklukları vardır. (3***)

Bilişsel Becerilerde Sınırlılıklar: Asperger sendromunda normalin altında zekâ bölümü olan olgular ileri sürülmüşse de, DSM-IV (APA 1994) ve ICD-10'da (DSÖ 1992) yaşa uygun bilişsel gelişim ve bilişsel işlevsellik tanımlanmaktadır. Genellikle Asperger sendromunda yüksek fonksiyonlu otizme göre, sözel zekâ bölümünün yüksek, performans zekâ bölümünün düşük olduğu ileri sürülmektedir. Asperger endromu olan kişiler kendi içlerinde değerlendirildiklerinde, sözel zekâ bölümlerinin performans zekâ bölümlerinden daha yüksek olduğu bildirilmektedir. (3***)

TANILAMA SÜRECİ

Tanı için aileden iyi bir öykü alınmalı, iyi bir gözlem ve fizik muayene yapılmalıdır. Tanı koymada aceleci davranılmamalı, çocuk ve ailesi gerekirse bir kaç kez görülmelidir. Asperger bozukluğunun tanısı ICD-10 ve/veya DSM-IV-TR tanı ölçütlerine göre konulmaktadır. Her ne kadar aileler erken dönemlerde çocukları ile ilgili bir şeylerin yolunda gitmediğinden şüphelense de, otizmi olan ailelere göre bu aileler daha geç kliniklere başvurumaktadırlar. Asperger Bozukluğunda tanı ortalama 11 yaşlarında konulmaktadır.

TEDAVİ SÜRECİ

Tedavide; ailenin ve hastanın eğitimi, özel eğitim ve davranışçı yöntemler, psikoterapi ve psikofarmakoloji başlıca uygulanan yöntemlerdir. Yapılan çalışmalar özellikle ergenlik sürecine girme ile birlikte ek ruhsal hastalıkların ortaya çıkabileceği ve bu bozuklukların erken dönemde tanınıp tedavi edilmesinin hastanın sosyal uyumunu sağlama ve işlevselliğini arttırmada önemli olduğunu göstermektedir. (1*)

Oya Nur ÇETİN Rabia YAŞAR
Özel Eğitim Öğretmeni

KAYNAKÇA

- 1) Aydın Cahide, Bildik Tezan, Erenmiş Serpil, Köse Sezen, Özbaran Burcu, (2006).
- 2) Asperger Bozukluğu İzlem Süreci: Ergenlik Döneminde Yaşanan Sorunlar Bağlamında Beş Olgu Üzerinden Tartışma, J Pediatr Res 2016;3(2):91-6 DOI: 10.4274/jpr.49354
- 3) Doğançün Burak, Özel Eğitim Gerektiren Psikiyatrik Durumlar (2008) , İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Sempozyum Dizisi No:62, S:157-174
- 4) Erman Hakan, Söhmen Teoman, Yorbık Özgür, (2000) , Asperger Sendromu ve Yüksek Fonksiyonlu Otizmin Tanusal Ayırımı

Bir Kararlılık Öyküsü: OSMAN ÇAKMAK

Çiftçi bir ailenin altıncı ve son çocuğu olarak 1977'de Tokat Zile'nin Narlıkışla köyünde doğan Çakmak, ilkokulu bitirince aileye maddi destek sağlamak için İstanbul'da çalışan iki ağabeyinin yanına gidiyor. Ağabeylerinin karşı çıkmasına rağmen Zeytinburnu Spor seçmelerine katılıyor ve 11 yaşında seçiliyor. Böylece futbol yaşamı başlıyor. Bir yandan marangozhanede çalışan Çakmak diğer yandan futbolda kendini göstermeye çalışıyor.

Yeşil saha ile marangozhane arasında mekik dokuyan Osman Çakmak'ın hikayesinin kırılma noktası iki ağabeyinin vatani görevlerini yapmak için askere gitmeleri oluyor. On altı yaşında iki ağabeyi de askere gidince, hem onlara hem eve bakmak Çakmak'a düşüyor. Büyük bir sorumluluk karşısında kalan Çakmak, ailesine bakabilmek için daha çok çalışması ve daha fazla para kazanma umuduyla Rusya'ya gidiyor. Dönüşünde kimse elinden tutmayınca futbol yaşamı sona eriyor. Ardından ağabeyleri gibi vatani görevini yapmak için askere gidiyor. Komando olmak ister misiniz? kutucuğunu hiç düşünmeden, gururla işaretliyor ve komando oluyor. Önce Manisa Doğukışla ardından Şırnak Besta Vadisi'nde piyade komando oluyor. Kuzey Irak dahil birçok operasyona katılan Çakmak, bir sabah 05.00 sıralarında Şırnak-Şenova yol emniyetini alma görevi sırasında bölücü terör örgütünün döşemiş olduğu mayına basması sonucu sol bacağını kaybediyor. Çakmak daha sonraki süreci şu şekilde aktarıyor: 'Ayağımı kaybettim derken çok basit geliyor ama komutanım beni helikoptere taşıırken 'Evlat bir isteğin var mı?' diye sormuş. ben de; Evet komutanım benim ayağımı kesmeyin annem üzülmesin demişim.

Sonra doktor ameliyat masasında 'Evlat var mı bir isteğin' demiş. Doktora da; Hocam benim ayağımı kesmeyin. Ben çok iyi futbol oynuyorum. Milli Takıma kadar yükseleceğim dedim. Doktor da hastalığımın daha ilerlememesi için yapması gerekeni yapmış ve sol ayağımı almış. İçimdeki coşku bitti mi evet 5-6 gün bitti. Sonra ağabeyim hastaneye ziyaretime geldiğinde oturduk kafa kafaya verdik ve hayatta nasıl ayakta dururuz diye. Bu mücadele içerisinde anneme bu olayı nasıl anlatacağız onun derdine düştük. Biz bu bedeli verdik vatanımızın birliği beraberliği için verdik. Her Türk evladının yapması gerektiğini biliyorduk. Ve bizden daha ağır bedeller ödendiğini biliyoruz. Aziz şehitlerimizin bu vatan için annesinin babasının gözyaşları için. Daha doğmamış çocukların babasız kaldığını biliyoruz. Onun için bu vatan aşkı ile biz sadece bir ayak verdik. Daha sonra evlendim, çocuğum oldu ama neticede bir eksiklik vardı. 2002'de TSK Rehabilitasyon Merkezine tedaviye gittiğimizde şu an Cumhurbaşkanımız o dönem Başbakan iken, Genel Kurmay Başkanımızla beraber hastaneyi ziyaret ettiğinde Ampute Futbol Türkiye'de neden oynanmıyor diye bir proje başlattık.

Cumhurbaşkanımız da sporu seven biri. Destek verdi ve bugünlere geldik. 2002-2006 yılları arasında Zile'de ikamet ediyordum. Orada da bir eksiklik vardı. Şehit Aileleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği yoktu. Bir eksikliği de tamamladık. Derneğimizi kurduk. Tekrar tedaviye gittiğimde Genelkurmay Başkanımız bana "Osman neden futbol oynamıyorsun?" diye sordu. Komutanım ben daha iyi bir şey yapıyorum Şehit Aileleri Derneği başkanıyım dedim. Kendisi bana futbol oynamalısın dedi ve ben o gün karar verdim. Ailemin desteğiyle o coşkuyla çıktım ve 2010 yılında Milli Takıma seçildim. İlk maçım hiç unutmam El Salvador ile. İlk maçında mükemmel bir gol attım. Üzerimde bir titreme vardı. Ay Yıldızlı formanın bir titremesiydi. O formayı taşımak ağır bir sorumluluk. Eğer o gün üzerimizdeki formanın ağırlığını bilmemiş olsaydık bugün bu başarı gelmemiş olurdu."Ampute Milli Takımımız Osman Çakmak ile 2010, 2012 ve 2014'teki dünya kupalarında üçüncülük yine 2014 yılında Polonya'nın Varşova kentinde katıldığı Polonya Eurocup finalinde İngiltere'yi 4-1 yenerek şampiyonluğa ulaşıyor. 2017 yılında ise İstanbul'da gerçekleşen Avrupa Ampute Futbol Şampiyonasını kazanıyor. 2018 yılında ise Meksika'da düzenlenen Ampute Futbol Dünya Kupası'nda final maçında Angola ile karşı karşıya

gelen Ampute Milli Takımımız, penaltılarla 5-4 yenilerek dünya ikincisi oluyor. Ay yıldızlı ekip adına 5. penaltıyı kullanan ve atışı gole çeviremeyen Ampute Milli Takımı Kaptanı Osman Çakmak, maç sonrası yaptığı açıklamada Türk halkından helallik isteyen Çakmak, "Ben 5 Kasım'da mayına basıp ayağımı kaybetmişim. Demek ki 5 Kasım bana yaramıyor. Arkadaşlarımdan da helallik istiyorum. Hayat devam ediyor. Bazen istiyorsun ama olmuyor. Penaltı gol olsaydı iş bitmiş olacaktı. Avrupa şampiyonu olduğumuzda mikrofonun başına geçtiysem, şampiyon olamamamızın da en büyük sorumlusu benim. Takımın ağabeyiyim. Türk halkı hakkını helal etsin" ifadelerini kullanarak hafızalarda yer alıyor. Geçtiğimiz aylarda 10 yıllık ampute futbolculuk kariyerini sonlandıran Çakmak, "Verilen sorumluluğun farkındayız. Milli takımı daha profesyonel, daha bilinçli ve mütevazı olarak yöneteceğiz. Hem sporcu hem de kulüp sayımızın artması kurumsallaşma adına önemli adımlar. Türk halkı rahat olsun, sorumluluğun farkındayız. Takımı 2020 Avrupa Şampiyonası'na iyi hazırlayacağız." ifadelerini kullanarak Ampute Milli Futbol Takımı'nın teknik direktörlüğü göreviyle ampute futbola hizmet etmeyi sürdüreceğini aktarıyor.

Sadık ŞAHİN
Özel Eğitim Öğretmeni

Parçalanmış Aile Kavramı ve Çocuklara Yaklaşımlar

Feyza BACA

Öğretim Görevlisi,Doğuş Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Sosyal Hizmetler Programı

Her canlı dünyaya geldiğinde bir süre çevresindekilerin bakım ve ilgisine, bazen yönlendirmesine ihtiyaç duyar. Bu tüm canlı türleri için geçerli olmakla birlikte bu süreyi en uzun yaşayan insandır. Yani diğer canlılar içerisinde bakım verenin ilgisine en uzun süre insan ihtiyaç duyar(Atkinson, 2010) Dünyaya geldiğinde bu bakımı insana sağlayacak ilk kurum, toplumun da en küçük birimi kabul edilen ailedir. Aile, anne baba, çocuk ve kardeş gibi ilişkilere dayanan bir iletişim kurumudur (Köknel, 1997). İnsanın içerisine doğduğu, en temel ihtiyaçlarını karşılayan, sosyalleşme sürecinde ilk bilgileri aldığı yerdir. Ailenin çocuğun bakımını ve ihtiyaçlarını karşılamasının yanında pek çok fonksiyonu vardır. Bir çocuğa toplum kurallarını öğretmek, anadili benimsetmek, kültürü aktarmak, eğitim vermek gibi sorumluluklar taşır. Tüm bunların yanında ailenin en önemli işlevi, bireye temel güven duygusunu kazandırmak, kendine ve diğer insanlara sevgi duymasını sağlamak ve kimlik kazanımını edindirmektir. (Yavuzer, 1996). Bu nedenlerle ailenin çocuk için önemi oldukça büyüktür ve her çocuk için en doğal olanı gelişim sürecinde anne ve baba ile birlikte olmaktır. Ailenin bir arada oluşu, çocuğun ilk sosyal deneyimlerini edinerek toplumsal ve duygusal gelişimini etkilemesi bakımından önemlidir. (Yavuzer, 1996). Ancak bazı durumlarda, çeşitli nedenlerle bu aile birliği bozulabilmekte ve aile parçalanabilmektedir. Ailede parçalanma, ölüm gibi doğal ve engellenemez durumlarla gerçekleşebileceği gibi, boşanma ve ayrılma gibi yetişkinlerin aldıkları kararlar ile de gerçekleşebilmektedir. Bu bakımından parçalanmış aile; ölüm, boşanma, göç, çalışma gibi sebeplerle aile üyelerinin ayrılması gibi hallerde ortaya çıkan bir aile tipini ifade etmektedir. (Özatça, 2009). Parçalanmış ailelerde ebeveynlerden birinin eksikliğine bağlı olarak duygusal etkileşim azalabilmektedir.

Bu da beraberinde pek çok duygusal problemi getirebilmektedir. Parçalanma durumu ölüm kaynaklı olduğunda çocuğun ölümü algılayışı ve kayba yönelik vereceği tepkiler yaş, bireysel ve gelişimsel özellikler, çevresel faktörler ve kültür durumlarına göre farklılaşmaktadır. Kaybı bebeklik döneminde yaşayanların dahi bu durumdan etkilendikleri, ilk 9 aydan sonra kayıp gerçekleştiğinde ise bunun tüm yaşamı etkileyebileceği bilinmektedir (Yıldız, 2004). Bu bakımdan ebeveyn kaybı yaşayan çocukların gelişimsel özelliklerine göre ne tür tepkiler verebileceğinin biliniyor olması bu çocuklara yaklaşımın da nasıl olacağını anlamak adına önemlidir. Yapılan çalışmalar beş yaş öncesi çocukların, bu dönemin getirdiği benmerkezcilik ve olayların insanlar tarafından kontrol ediliyor olduğuna inanmasından dolayı, ölümü tercihen gerçekleştirilen bir uyku ya da yolculuk olarak algıladıklarını, giden ebeveyn ya da aile üyesinin geri döneceğini düşündüklerini göstermektedir (Attepe, 2010). Beş yaştan sonra çocuklar ölümün geri döndürülemez, kalıcı bir olay olduğunu anlayabilmektedirler (Rotter ve Taylor, 2002). Kayıp durumu çocuk ile paylaşılırken bunun güçlü bir duygusal bağ kurduğu biri tarafından yapılıyor olması -sıklıkla kalan ebeveyn- gerekmektedir. Kayıp karşısında çocukların vereceği tepkilerin, her zaman yetişkinlerin verdiği tepkiler ile aynı olmayabileceği bilinmelidir. (Granot, 2005). Tepkiler farklı olabilecek olsa dahi duygular benzerdir. Bu nedenle kalan ebeveyn ya da duygusal bağın kurulduğu kişi kendi duygularını tanıyarak çocuk ile paylaşırsa, bu durum çocuğun da duygularını ifade etmesini teşvik edecektir. Ölümün anlamlandırılması, kavranması dışında bir diğer durum da kayıptan sonra ortaya çıkabilecek gündelik hayattaki değişikliklerdir. Bazı durumlarda çocuğun hayatında kayıpla beraber önemli değişiklikler olabilmekte, bazen yaşanan ortam farklılaşmakta, evde var olan roller değişebilmektedir. Bu konuda da ebeveynin açık bir dille bundan sonra ne olacağını çocuk ile paylaşması gerekmektedir (Bildik, 2013).

Ailede parçalanma durumu ebeveynlerden birinin çalışma veya başka nedenlerle evden uzun süreli olarak ayrılması ile de oluşabilir (Şentürk, 2006). Bu durum da çocuklar için yaralayıcı bir tecrübe olabilmekte, çocuk durumun yarattığı belirsizlik ile gergin hissedebilmektedir. Ayrılık sürecinin uzaması çocukta olumsuz etkilerin artmasına yol açmaktadır (Özağı, 2007). Ailede parçalanmanın bir diğer nedeni olan boşanma; yasal yollarla kurulan evlilik kurumunun eşlerin talepleri doğrultusunda yine yasal yollarla sonlandırılması durumudur ve bazı durumlarda çocuğun ölüm ya da kısa süreli ayrılıklara gösterdiğinden daha büyük tepkiler göstermesine yol açabilmektedir (Herdem ve Bozgeyikli, 2013). Boşanmış ailelerin çocuklarında akademik, sosyal ve davranışsal problem görülme oranı boşanmamış ailelerin çocuklarına göre daha yüksektir (Erdim, 2016; Meriç, 2007; Kasuta, 2017) Boşanma sonrası çocuklarda suçluluk, benlik saygısında düşüş, kaygı, depresyon, öfke gibi belirtiler görülebilmektedir (Amato, 2000). Boşanma, ebeveynin ve çocuğun hayatında yenilikleri de beraberinde getirir. Boşanma durumunda çocuk artık her iki ebeveyni ile her zaman yan yana olamayacağı, bir ebeveynin evden uzaklaşacağı ya da kendisinin diğer ebeveyn ile evden ayrılacağı gerçeği ile yüzleşmektedir. Bu durum çocukta kayıp endişesi, yalnız alma korkusu yaratabilmektedir. Çocuğun boşanmaya vereceği tepkiler yaş, ekonomik durum, ebeveyn tutumları, çatışmaların olup olmaması, duyguların ifade edilip edilmemesi durumuna göre değişebilmektedir (Amato, 2000). Bu nedenle ebeveynlerin boşanma kararını çocukla paylaşırken ve boşanma sürecinde bu konularda dikkatli davranmaları, çocuğun hayatında gerçekleşecek değişiklikleri net ve ortak bir dille ifade etmeleri gerekmektedir. Boşanma sürecini çocuk açısından en çok zorlaştıran ve duygusal problemlere yol açan durumlardan biri ebeveynler arası çatışmaların olmasıdır. Ebeveynler bu süreçte, kendi duygusal problemleri ile başa çıkmakta zorlanabilmekte, karşı tarafı suçlayabilmekte ve bazen bunu çocuğa yansıtılabilmektedir. Hatta bazı durumlarda karşı taraftan intikam alma duygusu baskın olabilmekte, çocuk bu süreçte bilinçli veya

bilinçsiz bir şekilde intikam aracı olarak kullanılabilir. Ebeveynlerden biri bu durumu, diğer ebeveyni kötüleyerek ya da hatalarını daha gözle görülür kılmak için gündeme getirerek gerçekleştirebilir (Şen, 2014). Bunun sonucunda çocuk diğer ebeveynine karşı olumsuz duygular besleyebilir, ondan uzaklaşabilir, görmek ya da iletişim kurmak istemeyebilir (Güler, 2017). Bu bilinçli ya da bilinçsiz gerçekleşen, diğer ebeveyninden uzaklaşmakla sonuçlanan "beyin yıkma süreci" "ebeveynine yabancılaş(tır)ma sendromu" olarak tanımlanmaktadır (Gardner, 1985). Ebeveynine yabancılaşma sendromu çocuğun duygusal olarak istismar edilmesi anlamına gelmektedir ve çocuk üzerinde cinsel kimlik problemleri, davranış bozukluğu, ayrılma anksiyetesi, disasiasyon gibi problemlerin gelişmesine yol açabilecek boyutta etki yaratmaktadır (Torun, 2011). Bu bakımdan çocukların boşanma sürecinde ebeveyn çatışmaları arasında kalmaması, sürecin daha kolay atlatılabilmesi açısından önemlidir. Özetle, parçalanmış ailelerde yetişen çocukların, tam ailelerde yetişen çocuklara göre davranışsal, duygusal ve akademik anlamda farklılaşması mümkündür. Bu süreçte aileye ve çocuğun yakınlarına bazı sorumluluklar düşmektedir. Ancak sorumluluğun paylaşılması aile ve yakınlar ile sınırlandırılmamalıdır. Okul çağındaki çocuklarda ailenin parçalanması ile akademik ve sosyal ilişkilerin bozulması durumuna karşı öğretmenlerin ve rehberlik servislerinin de yapabilecekleri şeyler bulunmaktadır. Yapılan bir çalışmada ilköğretime devam eden parçalanmış aile çocuklarının, tam aile çocuklarına göre kişisel rehberlik ihtiyaçlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur (Herdem ve Bozgeyikli, 2013). Bu da göstermektedir ki, özellikle sınıf öğretmenleri bu çocukların tespit edilmesi, olası risklere karşı rehberlik servislerine yönlendirmeleri gibi konularda sürece dahil olabilmelidir. Yine rehberlik servisleri çocukların bu süreci daha kolay atlatabilmeleri için bireysel rehberlik hizmetleri verebilmeli, aileler ile çalışarak onları bu sürecin riskleri konusunda bilgilendirebilmelidir.

KAYNAKÇA

- Amato, P. R. (2000). The consequences of divorce for adults and children. *Journal of Marriage and the Family*, 62, 1269-1287.
- Atkinson, R. L., Atkinson, R. C., Smith, E. E., Bem, D. J. & Nolen-Hoeksema, S. (2010). *Psikolojiye Giriş*. Yavuz Alogan (Çev.). Ankara: Arkadaş.
- Attepe, S. (2010). Anne Baba Kaybının Çocuklar Üzerindeki Etkileri. *Aile ve Toplum*, 23, 23-28.
- Bildik, T. (2013). Ölüm, kayıp, yas ve patolojik yas. *Ege Tıp Dergisi*, 52, 223-229.
- Erdim, L., Ergün, A. (2016). Boşanmanın Ebeveyn ve Çocuk Üzerindeki Etkileri. *HSP*, 3(1): 78-84
- Gardner, R. A. (1985). Recent trends in divorce and custody litigation. *Academy Forum*, 29(2), 3-7.
- Granot, T. (2005). *Without You : Children and Young People Growing Up With Loss and Its Effects*. Jessica Kingsley Publishers, USA.
- Güler, G. (2017). Ebeveyn yabancılaştırma sendromu ve boşanma. *Türkiye Klinikleri J Child Psychiatry-Special Topics*, 3(3), 225-228
- Herdem, F. S., Bozgeyikli, H. (2013). İlköğretime Devam Eden Parçalanmış ve Tam Aile Çocuklarının Rehberlik İhtiyaçlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*. 4, 9-35.
- Kasuta, M. (2017). Boşanmış Ailelerin Çocuklarının Boşanmamış Ailelerin Çocuklarına Göre Öz Saygı Ve Ruh Sağlığı Değişkenlerinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul.
- Köknel, Ö. (1997). *İnsanı Anlamak* (6. Basım). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Meriç, B. (2007). Boşanmış Ailelerdeki Ergenlerin Uyum Düzeylerini ve Sosyal Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Bir Grup Rehberliği Çalışmasının Sınanması. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. İstanbul.
- Özağı, A. (2007). Depresyon Düzeyi Yüksek Parçalanmış Aile Çocuklarıyla Yapılan Eğitsel Grup Oyunlarının Depresyon Düzeylerine Etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı*. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İzmir.
- Özatça, A. (2009). Ergenlerde Sosyal ve Duygusal Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Aile İşlevleri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı*. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Adana.
- Rutter, M. ve Taylor, E.A. (2002). *Child and Adolescent Psychiatry*, Blackwell Publishing, USA.
- Şen, B. (2014). Ebeveyne yabancılaşma sendromu. H. Buker (Ed.), *Çocuk ve şiddet: toplumsal şiddetin cenderesinde çocuklar* (s. 42-54). İstanbul: Samer.
- Şentürk, Ü. (2006). Parçalanmış Aile Çocuk İlişkisinin Sebep Olduğu Sosyal Problemler. *İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı*. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Malatya.
- Torun, F. (2011). Ebeveyn yabancılaştırma sendromu. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(3), 446-482.
- Yavuzer, H. (1996). *Çocuk ve Suç* (8. Basım). İstanbul: Remzi.
- Yıldız, S. A. (2004). Çocuk, Ölüm ve Kayıp. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11, 125-144.

Yaşamın

İçinden

OTİZM

Soru: Hamile olduğunuzu öğrendiğiniz an neler hissettiniz?

Cevap: Belki daha önce gebelik geçirmemiş kişilere tuhaf gelecektir ama hemen hemen her kadın test yaptırmadan gebe olduğunu hisseder. Ben de onlardan biriyim. Tabii ki çok mutluluk verici bir his ama "Mutluluktan çığlık attım, zıpladım, herkesi arayıp haber verdim, çevremdekilere tatlı dağıttım" gibi şeyler söyleyemem. Hep farkındalıkları bir tık daha fazla olanlardandım. İlk yaptığım şey bulunduğum bölgedeki en iyi jinekoloğa ulaşmak oldu. Jinekoloğuma çok güven duyuyordum. İlk kontrolümde çoğul gebe olduğum bilgisini aldım. Bu durum tedirginliğimi arttırdı. Çünkü yıllarca yeni doğan hemşireliği yaptım. Prematüre doğum, yeni doğan yoğun bakımı desteği, solunum sıkıntısı gibi bebek anomalilerinin en sık görüldüğü durumlardan birisi de çoğul gebeliklerdendir. Aynı anda çok sevdiğim annem rahatsızlandı uzun bir yoğun bakım süreci geçirdi. Gebeliğimin büyük bir kısmı gebe olduğumu bile unutarak geçti. 34. Haftada da sonlandı zaten.

Soru: Bebekleriniz doğdu sonrasında bebeklik döneminde Ediz'de farklılıklar gözlemlediniz mi? Bu kaygularınız nelerdir açıklayabilir misiniz?

Cevap: Hiçbir ayırt edici fark gözlemlemedim. Çok akıllı bir bebektir. Gözleri ıslık ıslık parlıyordu. Çevredeki sesleri dikkatle dinler seslere göre yüz ifadesini değiştirebilirdi. İlerleyen dönemlerde bir öğlen yemeğinde çalıştığım hastanenin pedagoğuna bazı kaygularım olduğundan bahsettim. Bu kaygularım; göz temasında azalmalar, sık sık ve yüksek sesle ağlamalar, fotoğraflarda bakışlarını yakalayamama, kalabalık ve sesli ortamlarda huzursuzluk, sık söylediği kelimeleri hiç söylemesi, aileden tek bir kişiye düşkünlük, çeşitsiz, takıntılı beslenme, sürekli beslenme isteğiyle bu bebek doymuyor düşüncesi gibi şeylerdi. Bunun üzerine doktorum bana; 'Bir çocuk psikiyatrisi görse iyi olur.

En azından kafandakiler netleşir' dedi. Hemen Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi'ne götürdüm. Dr. patolojik bir durum gözlemlemediğini yaşıyor çok küçük olduğunu ve bunun için kreşin uygun olacağını söyledi. Biraz araştırıp karşı olmamıza rağmen günlük 1-2 saat oyun okuluna götürmeye başladık. Her şey çok yolunda gidiyordu ancak hala konuşma yoktu. Bu kez kendi isteğimle işitmesinde bir problem olup olmadığını anlamak için genel anestezi altında Klinik Bera testi yaptırdık. Ancak yine bir sorun yoktu. Çevremdeki insanlar (ailem, hekim arkadaşlarım, hemşire arkadaşlarım) artık takıntılı manyak bir anne olduğumu düşünmeye başlamıştı. Her annenin gebe olduğunu testten önce hissetmesi gibi benimde tarif edemediğim ama çok derinden hissettiğim tuhaf bir durum vardı. Ardından tekrar tekrar muayeneler, özel eğitimler, konuşma terapileri, duyu bütünleme dersleri derken bu günlere geldik.

Soru: Çocuğunuz ne zaman tanı aldı ve neler hissettiniz?

Cevap: Çocuğumun tanı almış ya da almamış olmasının bir önemi yoktu. Ben durumun farkındaydım bu nedenle şaşırmadım. Var olan belirtileri kabul etmek için birilerinin size resmi belgelerle çocuğunuzun tanısı şu demesine gerek olduğunu düşünmüyorum. Her zaman ailece söylediğimiz bir şey var. Biz Ediz'i Ediz olduğu için seviyoruz. Ücretsiz özel eğitim hakkından faydalanabilmemiz ve okuldaki gerekli işlemleri yaptırabilmemiz için tanı aldık.

Soru: Bu Süreçte kimlerden destek aldınız?

Cevap: Ailem her anlamda desteklerini bizden eksik etmedi. Ayrıca en büyük desteğim o dönem birlikte çalıştığım pediatri uzmanıdır. Kendisinin de şu an 20 yaşında olan ağır otizmlili bir çocuğu var.

Soru: Özel çocuğu olan annelerin yaşadığı sıkıntılar nelerdir?

Cevap: Bu soruya cevabım kesinlikle çalışan anneler için çalışma saatleridir. Özellikle özel sektörde dâhil çalışma saatleri yasalaşmalı ve bir hak haline gelmeli. Çünkü bizim sürecimizde babamız doğu görevindeydi tek başıma tüm sorumlulukları üstlenmek zorundaydım. Çalıştığım kurum her gün 1 saat izin istememi çok yadırgıyordu.

Soru: Ediz kaç yaşında özel eğitime başladı?

Cevap: Ediz 3 yaşında eğitime başladı.

Soru: Rehabilitasyon eğitimine başladınız, nasıl bir süreçti?

Cevap: Bir anda her düzeyde otizmi olan, down sendromlu, bedensel engelli, minik bedenleri bir arada görmek demirden bile olsanız sizi eritir. Gizli gizli gözyaşlarınızı silerken çok şükür bana sarılıyor, yemeğini yiyebiliyor, elinden tutup parka götürebiliyorum diye şükür ederken buluyorsunuz kendinizi. Aynı anda şükür ederken kalbinizi büyük bir utanç kaplıyor ve duygusal süreç acı bir şekilde zamanla aşıyor. Ardından gözlemlene ve değerlendirme süreci başlıyor. Mesela benim veli salonunda beklediğim tek bir gün yoktur. Tüm dersleri başından sonuna kadar sınıfın kapısında bekleyerek geçirmeyi tercih ederim.

Soru: Kaynaştırma eğitimimin ne gibi faydalarını gördünüz?

Cevap: Kuralları tanınmasında çok faydası oldu. Okulda ayakkabı dolabına ayakkabılarına koyduğu gibi evde de koyabiliyor olması mutluluk verici.

Soru: Diğer çocuğunuz için otizmlili bir kardeşe sahip olmak nasıl bir duygu gözlemleyebiliyor musunuz?

Cevap: Tek kardeşmiş izlenimi yaratıyor sanırım. Eskiden çok sık kardeşini şikâyet ederdi. Benimle oynamıyor, şarkı söyleyelim diyorum söylemiyor gibi. Durumun hiç farkında değildi. Şu anda bu durumu atlattık. Kardeşinin özel durumunun kısmen farkında ona öncelik tanınması gereken durumların farkında. Dışarıda ona öncelik göstermeyen kişileri uyarıyor. Bu negatif durum aslında onun sorumluluk bilincini çok geliştirdi. Mesela severek yaptığı bir resmi ortada bırakırsa kardeşi tarafından parçalanabileceğini biliyor ve resmi saklıyor.

Soru: Özel çocuklarımızla daha çok anneler ilgileniyor. Sizin ailenizde baba bu süreçte nasıl rol alıyor?

Cevap: Baba görevde olduğu için yakından görev alamadığı zamanların üzüntüsünü çok derin yaşıyor. Benim kendisine ihtiyacım olduğu her yerde yanımda diyebilirim.

Soru: Otizmlili bir çocuğa sahip olmak sosyal hayatınızı nasıl etkiliyor?

Cevap: Sosyal hayata ayak uydurana kadar zor zamanlar yaşanıyor. İlk zamanlarda hiç olmayacak şeyler isterdi.

Restorandaki tüm içeceklerin hepsini masamıza getirmek istemesi gibi. Böyle durumlara her işletme aynı hoşgörüyü gösteremeyebiliyor. Bir kere çocuğunuz hiç kimseye emanet edemiyorsunuz. Mağazalardaki deneme kabini bile birlikte giriyorsunuz. Parkta bir köşeye oturayım da çocuğum oynasın diyemiyorsunuz. Sadece zihnen değil bedenen de büyük yorgunluk. Ama biz bu sıkıntıları arkamıza alıp eve kapanmadık. Oda zamanla alıştı zaten.

Soru: Geleceği ile ilgili endişeleriniz var mı?

Cevap: Sıradan bir soru gibi görünse de en duygusal soru bu bence. Endişe kelimesinin sözlükteki anlamına bakarsanız şöyle yazar; kaygı, tasa, üzüntü, korku...

Tabii ki çok derin kaygılar taşıyoruz. "Evrende en büyük acı nedir?" sorusuna hemen hemen herkes evlat acısı cevabını verirken özel çocukların anneleri 'bizden sonraya bırakma Allah'im' diye dua ediyor. Bu konuda çocuğun yasal haklarını ölüme bırakmadan tamamlamak ve vasi işleminin önceden sağlanması gerektiğini düşünüyorum. Ne kadar sevgi dolu merhametli evlatlar yetiştirmeye çabalasak bile kardeşlerin birbirlerine bakmak gibi zorunlulukları yok. Anne baba yitirildiğinde ömrünün sonuna kadar bakılabileceği güvenilir bir zemin mutlaka hazırlanmalı.

Soru: Son olarak söylemek istedikleriniz nelerdir?

Cevap: Buraya asla sığdıramayacağım söylemek istediğim çok şey var tabii. Otizmlili bireyler hiç büyümeyen birer bebek. İstediklerimiz en büyük şey "anlayış" ve "hoşgörü". Ama insanlar otizmin ne demek olduğunu bilmezken bilmediği bir şeye karşı insanlardan hoşgörü beklemek çok saçma değil mi? Otizmin ne demek olduğunu herkese öğretmek için ses getirecek projeler yapılmalı. Televizyonlarda, sinemaların fragmanlarında, reklamlarda, radyolarda her yerde ses olmalı ve bu şekilde insanlar üzerinde farkındalık oluşturabiliriz. Bir de otizmin sayısının günümüzde görülme sıklığının 50 çocukta 1'e düşmesinin nedenleri hakkında en az bir kaynak okunmasını rica edeceğim.

Sevgiler...
Ediz'in Annesi

NEDEN HEP BAĞIMLILIK?

Belki de bu konunun neden sürekli gündemde olduğunu, niye bağımlı olmayan bireylere sürekli önleme çalışmaları yapıldığı merak ediliyor. Nedeni ise şu, beyin gelişiminin henüz tamamlanmadığı zamanlarda bireylerin beyinlerine, akıl ve ruh sağlıklarına en çok darbe veren maddelerin kullanımı engellenmeye çalışılıyor; hem de o maddelerle hiç tanışılmadan. Çünkü madde kullanımına başlayan ve sonrasında bağımlı olan bireyler için tedavi zor ve zaman alan bir süreç. Bu zor sürece dahil olmadan bu maddeler için gerekli önlemlerin alınması ve zararlı maddelerle hiç tanışmamak ülkemiz gençliğini korumak için devlet politikası haline gelmiş durumda.

Bağımlılığı önlemede en önemli etken olarak AİLE Aile içi iletişimin olumlu, yapıcı bir nitelik taşıması, ebeveynlerle çocuklar arasındaki iletişimin çift yönlü bir iletişim sürecine açık olması, çocuğun sonraki yaşamında yaratacağı etkiler bakımından ve toplumsallaşma sürecinde rolü dolayısıyla hayati önem taşımaktadır. Ailesi ile çeşitli sorunlar ve çatışmalı bir iletişim yaşayan çocuklarda, madde kullanımının daha yaygın olduğu yapılan araştırmalarda tespit edilmiştir. Özellikle küçük yaştaki çocukların madde kullanmaya başlamalarının temel nedenlerinden birisi aile içi sorunlardır (Ögel, Erol, 2005: Bu bağlamda aile içi iletişimin, ergenlik dönemindeki çocuklar için çok önemli olduğu fark edilmiştir. Ergenlik döneminde yeterli aile desteğini hissetmeyen gençler, kaygılarının giderilmesi ve olmayan aile ilgisinin yerini doldurabilmek için, çözümü başka mecralarda aramakta oldukları görülmüştür. Bu mecralar da kişinin kendi sorunlarıyla yüzleşmekten korktuğu, alkol, sigara ve madde kullanımının üst düzeyde olduğu yerler olmaktadır ve bununla birlikte kişinin bağımlı olma eğilimi bulunduğu çevreyle ilişkili bir şekilde artış göstermektedir.

Aynı zamanda ailelerin yeterli ilgi ve özen göstermediği çocuklarda kimlik bunalımı probleminin ortaya çıktığını, kendini ispat etmek isteyen bireyin ise madde kullanımına yöneldiğini bir çok araştırma sonucunda görmekteyiz. Özellikle orta dereceli okullarda öğrenim gören çocukların bu sebepten ötürü sigaraya daha eğilimli olduğu, yaş ve sosyal ortam değiştikçe kullanılan maddelerde çeşitlilik kazandığı, dikkat çeken önemli bir husustur.

"Uyuşturucu kullanmada en önemli etken aile-çocuk ilişkilerindeki bozukluktur. Sağlam aile yapılarında uyuşturucuya eğilim yok gibidir.Çocuğuna sevgi göstermeyen onu sevgiden yoksun tutan ailelerin çocuklarında sevginin yerini unutmak, kaybetmek, toz pembe göstermek yolunu açan uyuşturucu alır" tespitiyle Köknel(1978: 113) aile yapısının madde kullanımına etkisini açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Ebeveynlerin aklında bağımlılıkla ilgili en önemli ve en korkutucu sorular genellikle;

- 1.Kullanmasına nasıl engel olabilirim?
- 2.Madde kullanan bireyi nasıl tanıyabiliriz?
- 3.Benim çocuğum madde kullanıyor mu ?
- 4.Kullanıyorsa neler yapabilirim?

İlk sorunun cevabı olarak ebeveynlerin ve çocuğun etkili bir şekilde iletişim kurabildiği, çocuğa gereken ilgi ve sevginin verilebildiği ve bunun hissettirilebildiği bir aile ortamı gerekmektedir. Çocuk bu zararlı maddeleri kullanma gibi bir şüpheye düştüğünde anne babalarına haber vermek suretiyle anne babasından yardım isteyecek, pozitif aile ilişkilerinin kendisine kattığı kişisel özelliklerinden dolayı bu maddeyi (mesele sigara) kendisine uzatan akranlarına hayır demeyi becerebilecektir. (İsmail karaca 2010 tez)

Birçok pedagoğ, aile içinde sağlıklı ilişki sağlayan en önemli unsurun güven ve sevgi olduğunda hemfikirdirler. Dolayısıyla çocuklarını karşılıksız seven anne babalar onlara daha pozitif katkılarda bulunabilecekler ve bununla birlikte bağımlılığa karşı aslında çocuklarını korumak için çok önemli adımlar atmış olacaklardır.

Yapılan araştırmalara bakıldığında bağımlı olan bireylerin neredeyse yarısından fazlasının sağlıklı aile ilişkilerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Huzurlu bir aile ortamında birlikte yenen bir akşam yemeği bile çocuğunuzun bağımlılıktan bir adım daha geride durmasını sağlayabilir. Onunla sağlıklı bir iletişim halinde olmamız, ona değer verdiğimizizi hissettirmemiz kendisini iyi hissettirecek ve dışarıdan müdahalelere karşı onun kalkanı olacaktır.

2.ve 3. Soru tipleri anne babalar için çok kaygı vericidir.Benim çocuğum madde kullanıyor mu? Bu sorulara cevaben Madde kullanımı/bağımlılığı konusunda Köknel'in(1978: 191-205) tespitleri şunlardır:

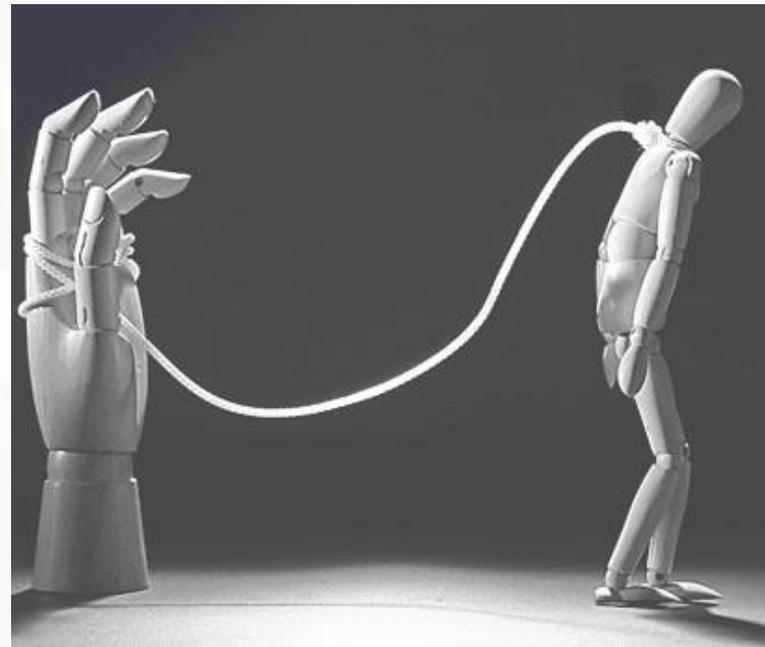
- *Birden ortaya çıkan davranış değişikliği,
- *Zaman zaman aşırı sinirlilik, gereksiz tepki, anlamsız kaygı, sıkıntı,
- *Ağızda kuruluk, salyada azalma,
- *Konuşmada güçlük, peltek konuşma,
- *Yürümede dengesizlik, ellerde titreme,
- *Terleme,
- *Uyuklama dalgınlık,
- *Halsizlik yorgunluk,
- *Alışılmış arkadaş çevresi dışında yeni arkadaşlar edinme,
- *Çevre değiştirme,
- *Sorumluluklardan kaçma,
- *Aşırı para harcama.

Bu gibi sorunları gördüğümüz taktirde madde kullanan bir bireyi tespit etme ya da çocuğumuz kullanıyorsa bunu fark edebilme ihtimalimiz olabilir. Tespit etme durumumuz ne kadar erken olursa çocuğumuza yardım etme ihtimalimiz de o kadar artmış olur. Peki Kullanıyorsa neler yapabilirim?sorusunun cevabı ise; Hazır olduğumuzda onunla konuşmak için ilk adımı atmak ve bu konu ile yüzleşmeniz gerekmektedir.

İlk adımı atarak bu konuda ona yardımcı olmak için elimizden geleni yapabileceğimizi ona göstererek yanında olmamız ve en önemlisi bu süreçte onu anlamaya çalıştığımızı fark ettirmemiz gerekir. Madde kullanan birey genellikle bu durumun sorumluluğunu almak istemez ama bizim ona olan yaklaşımınız olumlu ve yardıma açık olduğunda bu sorumluluğu başkasına atabilme olasılığı düşer. Onu tamamiyle eleştirmekten kaçınarak sadece bu davranışını eleştirerek üzüldüğümüzü belirtmek çocuğumuzun kendini sorgulamasını sağlayabilir ve bu aşamada olmak umut vadedicidir Onun farklı olduğunu kabul ederek onu tedavi konusunda cesaretlendirmemiz gerekir. Gerek ikna edebilmemiz için gerekse bu yazılan her şeyi yapabilmemiz için ise olumlu ve sağlıklı iletişim şarttır. Aslında dönüp dolaşılıp gelinen nokta gördüğümüz gibi hep aynıdır. Sağlıklı ve etkili iletişim bunun için ise sağlıklı bir aile ortamı. Sağlıksız bir aile ortamında yaşıyorsak ve hiçbir şekilde doğru iletişim kuramayacak durumdaysak, yapacağımız ilk şey kendimizi ve aile düzenimizi değiştirmeye çalışmak olacaktır.

Eğer ikna süreci olumlu şekilde tamamlandıysa tedavi ve sağaltım için zaman kaybetmeden en yakın sağlık kuruluşuna başvurmak önemlidir.

4447975-YEDAM-Yeşilay
Danışma Merkezi, Bağımlılıkla Mücadele Danışma

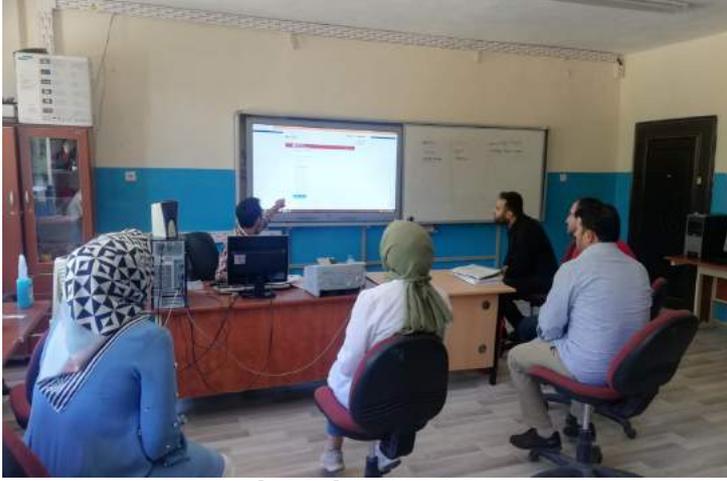

Gölova Şehit Sümer ÇPAL Ziyaretimiz

Koyulhisar Aksu Köyü Okul Ziyaretimiz

Esenyaka Şehit Sezai Seven Okul Ziyaretimiz

Semiha Yıldırım İmam Hatip Lisesi Ziyaretimiz

Suşehri Aksu Köyü Okul Ziyaretimiz

Suşehri Aksu Köyü Okul Ziyaretimiz

Travma ve Başetme Yöntemleri Hizmet içi Eğitimi

Süşehri Gözköy BSIO Okul Ziyaretimiz

Gölova Okul Ziyaretimiz

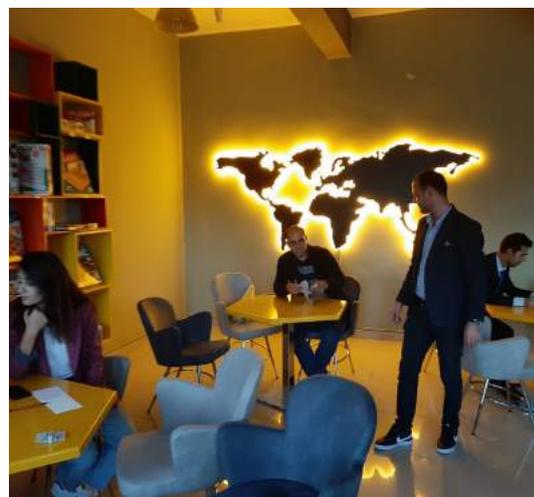
3 Aralık Etkinliğimiz

24 Kasım Öğretmenler Günümüz

Güngören BSIO Okul Ziyaretimiz

Hizmetiçi Eğitimlerimiz

Miniklerimizin Kurumumuza Ziyareti

KENDİNİ BUL

Her güne yeni doğmak.. her gün yeni baştan yaşadığımız hayat.. her gün aynı rutinler. Sürekli ertelenen alarm ile güne başla, yüzünü yıka, simit çay ile kahvaltı, işten dönüş, akşam yemeği, uyku ile devam eden bu sarmal. Peki bu sarmalda kendimizi nasıl bulacağız, kendimizi nasıl duyacağız?

Böyle bir rutinden söz ederken çok klişe bir cümle ile devam etmek de biraz ironik ama "Kendimizi dinleyeceğiz" sevgili okur. Yaşadığımız "an"da kendi sevinçlerimizi, korkularımızı, acılarımızı, düşüncelerimizi, yaşantılarımızı, kaygularımızı, kederimizi, hislerimizi dinleyeceğiz. Kendimize yabancılaşmamak adına kendimizi fark etmeliyiz. Önce kendimizi keşfetmeliyiz. Aksi halde "içimizdeki yabancı ile savaşımız dinmeyecek. " Neden" sorularımız yanıt bulmayacak. Gelin kendimizi bulalım. Bazen deniz kıyısında otururken duygularımız, düşüncelerimiz içimizde dile gelir. Bazen bir cenazeye katıldığımızda fark ederiz içimizde yanan ışığı. Bazen de hiç farkında olmadığımız bir anda, bulur bizi biz yapan, bizi bize katacak olan her türlü duygudurum. Aslında böyle zamanlarda alınır yaşama dair tüm kararlar. Evet dersin; bundan sonrası böyle olacak, değişecek. Bir şeyler değişecek.. Biz değiştikçe, geliştikçe, kendimizi bildikçe seveceğiz. İnsan bir anlamda da kendini tanıdikça seviyor. Kendini sevdikçe insanları sevecek ve sevdikçe de yaşadığı dünya güzelleşecek. Yaşadığımız dünya aslında kendi sahnemiz. Bu sahnede, başrolde kendimiz varız. Herkes kendi senaryosunu oynuyor, kimisi sevinçle kimisi üzüncüle sonlandırıyor. Gelin senaryomuzu sevinçlere dönüştürmeye gayret edelim. Leyla Navaro Gerçekten Beni Duyuyor Musun adlı kitabında "kendimizi anlatmadan, kulaklarımızı dört açıp, yargılamadan, anladığımızı hissettirerek, kişiyi her haliyle kabul ettiğimizi ona göstererek..." diyor. Ama önce kendimizi anlayarak dinleyerek koşulsuz kabul ederek sevgili okur. Kendini sevmeyen bireyin başkalarını sevemeyeceği gibi..

David Burns, İyi Hissetmek kitabında; " hiçbir şey yapmamak" ile baş edin diyor. Kendimiz için, hayatın anlamı için ve hayattan daha çok zevk alabilmek için.. Bir şey yapmalıyız.. Bir şey.. İşte o bir şey senin için geliyor sevgili okur: "Kendini Bul".

Tuğba ALTINOLUK
Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen

NOLTE

SUSAN

SARANDON

Some people
make their own
miracles.

LORENZO'S
OIL

 Ne izlemeli?

Lorenzo's Oil (Lorenzo'nun Yağı) George Miller'in yönettiği Nick Nolte, Susan Sarandon ve Peter Ustinov oynadığı 1992 ABD yapımı dram filmidir. Lorenzo'nun yağı gerçek bir hayat hikâyesine dayanmaktadır.

Lorenzo'nun Yağı, 7 yaşına kadar herhangi bir rahatsızlık belirtisi göstermeyen normal bir çocuk olan Lorenzo Odone'nin bir gün aniden tuhaf bir hastalığın pençesine düşmesiyle gelişen olaylar ve ailenin mücadele azmi konu ediniyor.

Doğan | İrfan
Cücelođlu | Erdoğan

ÖĞRETİMEN

OLMAK

Bir Can'a Dokunmak

2.
BASKI

Ne bekunmalı?

Doğan Cücelođlu ve İrfan Erdoğan, bu kitapta genç fidanları taptaze umutlara dönüştüren öğretmenlerimizi konuşuyorlar.

Eğitim ve öğretmenlik hakkında bugüne kadar biriktirdikleri kuramsal, tarihsel ve güncel fikirlerini paylaşmak üzere bir araya gelen Doğan Cücelođlu ve İrfan Erdoğan, uzun soluklu bir yol arkadaşlığı kurdular. Yaklaşık bir yıla yayılan bir zaman dilimi içinde, sadece İstanbul'da değil, Türkiye'nin çeşitli kentlerinde "öğretmen"i konuştular, tartıştılar ve bütün bu kayıtları, elinizdeki kitabın malzemesini teşkil edecek şekilde düzenlediler.

Nihayetinde ortaya çıkan bu eser, eğitim konusunda Türkiye'nin en birikimli düşünürlerinden Doğan Cücelođlu ve İrfan Erdoğan'ın yalnızca kendi aralarındaki değil, tüm öğretmenlerimizle kurdukları diyalogun bir ürünü olarak görülmelidir. Ve şimdi bu diyalog, kitabın okurlarıyla devam edecek. Öğretmen Olmak, sadece okulda değil, yaşamın her alanında, herkese esin kaynağı olmak isteyenlere...

SUŞEHİRİ
Rehberlik ve
Araştırma Merkezi

 susehriam

 susehriam

 susehriam

 susehriam58@gmail.com
964692@meb.k12.tr

 346 311 58 40

Ψ

2006

Kemalpaşa Mahallesi Ordu Caddesi 28/1 Suşehri/Sivas